

شماره: ۸۹/۷۱۲۰

تاریخ: ۱۳۸۹/۱/۱۸

بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران
سبستی

رئیس کل

جهت اطلاع مدیران عامل محترم کلیه بانک‌های دولتی، غیردولتی و موسسات اعتباری ارسال می‌گردد.

با سلام؛

احتراماً به استناد ماده (۱۴) قانون پولی و بانکی کشور و ماده (۲۰) قانون عملیات بانکی بدون ربا، بدین وسیله ضوابط سیاستی- نظارتی شبکه بانکی کشور در سال ۱۳۸۹ مصوب شورای محترم پول و اعتبار به شرح پیوست ابلاغ می‌گردد.

مقتضی است ضمن ابلاغ ضوابط مذکور به کلیه واحدهای ذیربط آن بانک/موسسه، بر حسن اجرای آن نظارت فرمایند.

در خاتمه توجه جنابعالی و اعضای محترم هیات مدیره آن بانک / موسسه اعتباری را به کنترل و نظارت موثر بر مصرف منابع، تلاش مضاعف برای وصول مطالبات معوق و اجرای دقیق بانکداری اسلامی معطوف می‌نماید. /۴۵۴۴۶۷

محمود بهمنی

پیوست: دارد

باسمه تعالی

با صلوات بر محمد و آل محمد

شورای پول و اعتبار به استناد ماده ۱۴ قانون پولی و بانکی کشور و ماده ۲۰ قانون عملیات بانکی بدون ربا، بسته سیاستی - نظارتی شبکه بانکی کشور در سال ۱۳۸۹ را به شرح زیر تصویب نمود:

"بسته سیاستی - نظارتی شبکه بانکی کشور در سال ۱۳۸۹"

فصل اول: تعاریف

ماده ۱- در این مصوبه اصطلاحات و عبارات زیر در معانی مشروح مربوط به کار می‌روند:

بسته: بسته سیاستی - نظارتی شبکه بانکی کشور در سال ۱۳۸۹

بانک مرکزی: بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران

مؤسسات اعتباری: بانکهای دولتی، غیردولتی و مؤسسات اعتباری غیربانکی که مجوز فعالیت خود را از بانک مرکزی دریافت نموده‌اند و سایر مؤسسات اعتباری که به موجب قانون تاسیس شده‌اند.

سپرده سرمایه‌گذاری: سپرده‌های کوتاه‌مدت (شامل سپرده‌های ویژه) و سپرده‌های بلندمدت

فصل دوم: سیاستهای پولی

ماده ۲- نرخ سود علی‌الحساب سالانه سپرده‌های بانکی در طول دوره سپرده‌گذاری در سال ۱۳۸۹ به شرح زیر تعیین می‌گردد:

نرخ سود علی‌الحساب سالانه سپرده‌های سرمایه‌گذاری مؤسسات اعتباری در سال ۱۳۸۹

عنوان	نرخ سود علی‌الحساب (درصد)
سپرده سرمایه‌گذاری کوتاه‌مدت عادی (از یک ماه تا کمتر از ۳ ماه)	۶/۰
سپرده‌های سرمایه‌گذاری کوتاه‌مدت بیشتر از ۳ ماه و کمتر از ۶ ماه	۸/۰
سپرده‌های سرمایه‌گذاری کوتاه‌مدت بیشتر از ۶ ماه و کمتر از یک سال	۱۱/۰
سپرده‌های سرمایه‌گذاری یک ساله	۱۴/۰
سپرده‌های سرمایه‌گذاری دو ساله	۱۴/۵
سپرده‌های سرمایه‌گذاری سه ساله	۱۵/۰
سپرده‌های سرمایه‌گذاری چهار ساله	۱۶/۰
سپرده‌های سرمایه‌گذاری پنج ساله	۱۷/۰

تبصره ۱- نرخ سود علی الحساب سپرده‌ها در مناطق آزاد همانند سرزمین اصلی خواهد بود.

تبصره ۲- افتتاح و نگهداری هر گونه حساب دو منظوره (برای مثال حساب مدت‌دار و اجازه واریز به حساب جاری هنگام ارائه چک توسط مشتری و موسسات اعتباری) به هر طریق ممکن و همچنین عقود مشارکتی تقسیطی ممنوع است.

تبصره ۳- موسسات اعتباری موظفند نرخ سود قطعی سپرده‌های بانکی را در قالب عقود اسلامی و بر اساس سودآوری موسسات اعتباری، در پایان دوره پس از حسابرسی عملیات مالی آنها و تایید آن توسط بانک مرکزی، تعیین و تسویه نمایند.

تبصره ۴- نرخ سود علی الحساب اوراق گواهی سپرده عام با حداقل مدت یک سال منوط به ارائه گزارش‌های توجیهی و تأیید بانک مرکزی، تا سقف یک واحد درصد بالاتر از نرخ سود علی الحساب سپرده متناظر قابل پرداخت خواهد بود. نرخ بازخرید قبل از سررسید توسط بانک ناشر معادل نرخ سود علی الحساب سپرده متناظر خواهد بود. بانک ناشر در صورت بازخرید قبل از سررسید، باید گواهی را ابطال کند.

تبصره ۵- نرخ سود علی الحساب اوراق گواهی سپرده خاص منوط به ارائه گزارش‌های توجیهی و تأیید بانک مرکزی، تا سقف $\frac{2}{5}$ واحد درصد بالاتر از نرخ سود علی الحساب سپرده متناظر قابل پرداخت خواهد بود، بازخرید قبل از سررسید اوراق گواهی سپرده خاص توسط مؤسسات اعتباری ممنوع است.

تبصره ۶- بانک مرکزی می‌تواند نسبت سپرده قانونی یک یا چند نوع سپرده مؤسسات اعتباری که از نرخ سود علی الحساب اعلام شده برای سپرده‌های بانکی تخلف کنند را برای حداکثر یک سال به میزان یک تا ۵ واحد درصد افزایش دهد.

ماده ۳- نرخ حق الوکاله می‌تواند برای مؤسسات اعتباری و بر حسب سپرده‌های مختلف (کوتاه‌مدت و بلندمدت) متفاوت باشد ولی نباید از $\frac{2}{5}$ درصد بیشتر باشد. مؤسسات اعتباری باید نرخ حق الوکاله را پس از تصویب هیئت‌مدیره، در ابتدای سال از طریق روزنامه‌های کثیرالانتشار به اطلاع عموم مردم برسانند.

ماده ۴- نسبت سپرده قانونی مؤسسات اعتباری (به استثنای بانکهای تخصصی) در سال ۱۳۸۹ برای سپرده‌های مختلف به شرح جدول ذیل تعیین می‌شود. نسبت سپرده قانونی سپرده‌های مختلف بانکهای تخصصی معادل رقم سال قبل تعیین می‌شود.

نسبت سپرده قانونی سپرده های مختلف در سال ۱۳۸۹

سپرده	نسبت سپرده قانونی (درصد)
قرض الحسنه پس انداز	۱۰/۰
سپرده های دیداری و سایر	۱۷/۰
سپرده های سرمایه گذاری کوتاه مدت	۱۵/۵
سپرده های سرمایه گذاری یک ساله	۱۵/۰
سپرده های سرمایه گذاری دو و سه ساله	۱۱/۰
سپرده های سرمایه گذاری چهار ساله	۱۰/۰
سپرده های سرمایه گذاری پنج ساله	۱۰/۰

تبصره - منابع آزاد شده از محل تعدیل نسبت سپرده قانونی، پس از تسویه بدهی موسسات اعتباری به بانک مرکزی، به تامین اعتبار سرمایه در گردش واحدهای تولیدی و طرح های نیمه تمام، سرمایه گذاری های مولد، عملیات بازار بین بانکی و مسکن مهر اختصاص می یابد.

ماده ۵ - نرخ سود عقود مبادله ای تا سررسید ۲ سال و کمتر، معادل ۱۲ درصد و برای بیشتر از ۲ سال، معادل ۱۴ درصد تعیین می شود. نرخ سود علی الحساب عقود مشارکتی در چارچوب قانون عملیات بانکی بدون ربا و به نسبت مشخص شده در قرارداد تعیین می گردد. ضمناً نرخ سود فروش اقساطی تسهیلات در بخش مسکن معادل ۱۲ درصد خواهد بود.

تبصره ۱- خرید دین بر اساس اسناد تجارتي واقعی، توسط موسسات اعتباری از واحدهای تولیدی تا سقف ۳۵ درصد ارزش فروش سال قبل که در صورت های مالی تایید شده منعکس می باشد، با نرخ سود حداکثر ۱۶ درصد در سال مجاز است.

تبصره ۲- پرداخت تسهیلات بانکی با نرخ سود کمتر، منوط به تامین یارانه مربوط از سوی دولت و تحقق اهداف طرح بر اساس اولویت های دولت خواهد بود.

تبصره ۳- موسسات اعتباری می توانند در صورت احراز نیاز متقاضی و اخذ تامین کافی، تسهیلات به شرح ذیل را در چارچوب قانون عملیات بانکی بدون ربا اعطا نمایند:

الف- خرید کالاها و خدمات ضروری از قبیل کالاهای مصرفی بادوام نو و دست اول از محل تولیدات داخلی و درمان بیماری و هزینه تحصیل حداکثر به میزان ۳۰ میلیون ریال.

ب- تسهیلات تعمیر مسکن حداکثر به میزان ۵۰ میلیون ریال.

ج- تسهیلات خرید خودرو سواری حداکثر به میزان ۷۰ میلیون ریال.

د- تسهیلات جایگزینی خودروهای فرسوده، خرید وانت و تاکسی حداکثر به میزان ۱۰۰ میلیون ریال.

تبصره ۴- موسسات اعتباری زمانی مجاز به انعقاد قراردادهای تسهیلاتی با مشتریان خود هستند که اصل و سود مورد انتظار در موعد مقرر را قابل بازگشت ارزیابی کنند.

تبصره ۵- در اجرای سیاستهای پولی و تنظیم نقدینگی، خرید دین مجدد توسط بانک مرکزی و موسسات اعتباری از یکدیگر قبل از سررسید، مجاز می باشد.

ماده ۶- بانک مرکزی در سال ۱۳۸۹ مجاز است تا سقف مورد تایید رئیس کل بانک مرکزی، اوراق مشارکت منتشر نماید. شرکتهای دولتی و شهرداریها نیز در چارچوب قوانین و مقررات در سال ۱۳۸۹، تا سقف ۵۰ هزار میلیارد ریال مجاز به انتشار اوراق مشارکت خواهند بود.

الف- نرخ سود علی الحساب اوراق مشارکت بانک مرکزی حداکثر تا ۲ واحد درصد بالاتر از نرخ علی الحساب سود سپرده متناظر تعیین خواهد شد.

ب- نرخ سود علی الحساب اوراق مشارکت شرکتهای دولتی و غیردولتی و شهرداریها به میزان سود حاصل از طرحهای موضوع سرمایه گذاری و به صورت روزشمار تعیین و در مقاطع سه ماهه پرداخت می گردد. حداکثر نرخ سود علی الحساب این اوراق یک واحد درصد بالاتر از نرخ سود علی الحساب سپرده متناظر خواهد بود. نرخ بازخرید این اوراق قبل از سررسید، نیم واحد درصد کمتر از نرخ سود علی الحساب خواهد بود.

ج- سقف اوراق مشارکت بخش غیردولتی و شرکتهایی که از طریق سازمان بورس اوراق بهادار مجوز دریافت می نمایند، معادل ۴۰ هزار میلیارد ریال تعیین می شود.

تبصره- خرید اولیه اوراق مشارکت شرکتها و شهرداریها توسط موسسات اعتباری و شرکتهایی که موسسات اعتباری به طور مستقیم یا غیرمستقیم در اداره و مدیریت آنها موثر هستند، به هر عنوان ممنوع است. خرید اولیه اوراق مشارکت بانک مرکزی توسط موسسات اعتباری و شهرداریها با موافقت بانک مرکزی بلامانع است.

د- بانک عامل ملزم به نگهداری معادل بخشی از منابع اوراق به عنوان بازخرید احتمالی اوراق حداقل به میزان ۱۵ درصد کل اوراق منتشره علاوه بر اخذ وثیقه کافی خواهد بود.

فصل سوم: سیاستهای اعتباری

ماده ۷- موسسات اعتباری می‌توانند تا ۲۰ درصد افزایش در مانده منابع خود را پس از کسر الزامات قانونی به اختیار به بخش‌های مختلف اقتصادی تخصیص دهند و ۸۰ درصد مابقی در بخش‌های مختلف اقتصادی به شرح زیر هدفگذاری می‌شود:

توزیع تغییر در مانده تسهیلات بانکی در بخش‌های مختلف اقتصادی

بخش اقتصادی	سهم از تغییر در مانده تسهیلات (درصد)
کشاورزی و آب	۲۵
صنعت و معدن	۳۷
ساختمان و مسکن	۲۰
خدمات و بازرگانی	۱۰
صادرات	۸

تبصره- دستگاه‌های اجرایی ذیربط با همکاری معاونت برنامه‌ریزی و نظارت راهبردی و پس از هماهنگی با بانک مرکزی می‌توانند با استفاده از ابزارهای تشویقی از قبیل وجوه اداره شده و یا پرداخت یارانه سود به تسهیلات اعطایی، در جهت تحقق سهم‌های بخشی فوق اقدام نمایند.

ماده ۸- بانکهای دولتی مکلف و بانکهای غیردولتی مجاز هستند تضمین معاونت برنامه‌ریزی و نظارت راهبردی را پس از موافقت بانک مرکزی به عنوان وثیقه برای اعطای تسهیلات به شرکتهای دولتی به منظور خرید کالاهای یارانه ای و مباشرت در تنظیم بازار، مورد پذیرش قرار دهند.

ماده ۹- در راستای اجرای قانون هدفمندسازی یارانه‌ها، دستگاه‌های متولی بخش‌های اقتصادی می‌توانند از طریق تخصیص وجوه اداره شده و تلفیق آن با منابع داخلی موسسات اعتباری در چارچوب قراردادهای عاملیت در جهت اعطای تسهیلات به طرح‌های مرتبط با تغییر فن‌آوری تولید، اصلاح الگوی مصرف آب و انرژی، سرمایه در گردش و تکمیل طرح‌های نیمه تمام و سرمایه‌گذاری در طرح‌های مرتبط با انرژی‌های تجدیدپذیر، اقدام نمایند.

ماده ۱۰- اعطای تسهیلات بانکی در بخش مسکن و همچنین اعطای تسهیلات قرض الحسنه بر اساس دستورالعملی خواهد بود که توسط رئیس کل بانک مرکزی ابلاغ می‌شود.

ماده ۱۱- بانک مرکزی ظرف مدت سه ماه از ابلاغ بسته سازوکارهای لازم در موسسات اعتباری برای تخصیص کامل سپرده‌های قرض‌الحسنه (پس از کسر سپرده قانونی مربوطه) به تسهیلات قرض‌الحسنه؛ بکارگیری ابزارهای تامین مالی کوتاه‌مدت تجاری در بانکهای تجاری دولتی و خصوصی و نیز استفاده از ابزارهای مالی برای تجهیز و تخصیص منابع بلندمدت در بانکهای تخصصی را تدوین و ابلاغ نماید.

فصل چهارم: سیاستهای نظارتی

ماده ۱۲- در حسن اجرای سیاستهای پولی و اعتباری و تحقق اهداف آن، بانک مرکزی موظف است تشکیلات مناسب برای اعمال نظارت موثر و کارآمد را فراهم کرده و با محورهای زیر نظارت خود را توسعه و اعمال نماید.

- ۱- بکارگیری تسهیلات اعطایی در محل واقعی خود.
- ۲- تخصیص و پرداخت تسهیلات متناسب با حجم و پیشرفت موضوع تسهیلات.
- ۳- پیشگیری از گردش وجوه بانکی در فعالیتهای سفته‌بازی.
- ۴- کاهش ریسک و نسبت مطالبات غیرجاری تسهیلات اعطایی با توسعه بانک جامع اطلاعات مشتریان، اعتبارسنجی مشتریان و اخذ اظهارنامه مالیاتی.
- ۵- توسعه رقابت منصفانه و پیشگیری از تمرکز در فعالیت بانکی و اعتباری.
- ۶- ارتقای شفافیت صورت‌های مالی و فن‌آوری اطلاعات در نظام بانکی.
- ۷- جلوگیری از خرید و فروش وام.
- ۸- واگذاری فعالیتهای غیربانکی موسسات اعتباری از جمله تملک سهام مدیریتی.
- ۹- راه‌اندازی سامانه خرید و فروش اوراق مشارکت و گواهی سپرده الکترونیکی، سیستم انتقال وجوه بین‌بانکی و پرداخت چک‌های بین‌بانکی.
- ۱۰- اعمال وجه التزام ۳۴ درصدی برای اضافه برداشت موسسات اعتباری از بانک مرکزی.

ماده ۱۳- هیئت مدیره موسسات اعتباری می‌توانند در صورت تسویه بدهی مشتریان به صورت دفعتاً واحده، نسبت به بخشودگی تا ۶ درصد جریمه تاخیر اقدام نمایند.

ماده ۱۴- بانک مرکزی موظف است بانک اطلاعات مشتریان محروم از خدمات بانکی و موارد محرومیت را به موسسات اعتباری ارایه نماید. بر این اساس موسسات اعتباری موظفند لیست مشتریان بدحساب خود را به طور مستمر به روز کنند.

ماده ۱۵- بانک‌های دولتی موظفند فروش سهام شرکت‌های تحت پوشش خود و دارایی‌های مازاد و تملیکی خود را در دستورکار قرار دهند و برنامه زمان‌بندی فروش آنها را ظرف سه ماه از ابلاغ بسته به بانک مرکزی و وزارت امور اقتصادی و دارایی اعلام نمایند. بانک مرکزی از ابزارهای تشویقی و تنبیهی در خصوص اجرای این ماده استفاده خواهد نمود. بانک مرکزی در چارچوب مقررات موجود نسبت به واگذاری تصدی‌های غیرضرور خود اقدام نماید.

تبصره- اعطای تسهیلات به شرکتهای تحت پوشش موسسات اعتباری با اخذ مجوز بانک مرکزی و رعایت ضوابط مربوط بلامانع است.

ماده ۱۶- سقف کارمزد خدمات بانکی طبق جداول ابلاغی بانک مرکزی اعمال می‌شود. موسسات اعتباری می‌توانند در جهت ارتقای کیفیت خدمات و تقلیل تا حداکثر پنجاه درصد نرخ با یکدیگر رقابت کنند. به منظور توسعه بانکداری الکترونیک، بانک مرکزی نسبت به کاهش نرخ کارمزد خدماتی که به صورت الکترونیکی ارائه می‌شود، اقدام خواهد نمود.

تبصره- تا زمان ارائه جداول جدید توسط بانک مرکزی، جدول سال ۱۳۸۸ ملاک عمل خواهد بود.

ماده ۱۷- توسعه شبکه بانکی در خارج از کشور در چارچوب قوانین و مقررات، در قالب دفتر نمایندگی، شعبه، احداث بانک مستقل توسط یک یا چند بانک ایرانی یا با مشارکت بانکها و اشخاص خارجی معتبر با مجوز بانک مرکزی مجاز و مورد تاکید است. همچنین افتتاح شعب و نمایندگی های بانکهای خارجی در داخل کشور با مجوز بانک مرکزی بلامانع است. دستورالعمل مربوطه ظرف یک ماه ابلاغ خواهد شد.

ماده ۱۸- مجموع تسهیلات و تعهدات به هر ذی‌نفع واحد حداکثر ۱۵ درصد سرمایه پایه هر موسسه اعتباری، تعیین می‌شود. اعطای تسهیلات خارج از سقفهای اشاره شده، منوط به کسب موافقت بانک مرکزی خواهد بود.

تبصره ۱- موسسات اعتباری موظفند تمهیداتی را فراهم کنند که حداکثر ظرف شش ماه آینده، مجموع تسهیلات و تعهدات به هر ذی‌نفع واحد برای اشخاص حقوقی از ۱۰ برابر سرمایه پرداختی ثبتي و برای اشخاص حقیقی از ۳۰ میلیارد ریال تجاوز نکنند. اعطای تسهیلات بیش از سقف فوق منوط به مجوز بانک مرکزی خواهد بود.

تبصره ۲- میزان تسهیلات سرمایه در گردش اعطایی به اشخاص حقیقی و حقوقی نباید از ۵۰ درصد فروش کل مندرج در صورتهای مالی حسابرسی شده تجاوز نماید. در خصوص واحدهای جدید، برای سال اول فعالیت، نسبت مزبور بر اساس "پیش‌بینی فروش" محاسبه خواهد شد.

تبصره ۳- برای تسهیلات و تعهدات بیش از حد فوق‌الذکر موسسات اعتباری می‌توانند از ساز و کار تسهیلات و تعهدات سندیکایی (کنرسیومی) استفاده کنند، مشروط بر این که هر یک از موسسات اعتباری عضو سندیکا از حد مقرر در این ماده در اعطای تسهیلات و ایجاد تعهدات تجاوز نکنند.

تبصره ۴- فعالیت شرکتها، موسسات اعتباری، بنگاه‌ها، سازمانها و صندوق‌هایی که عملیات پولی و بانکی و اعتباری انجام می‌دهند، صرفاً بر اساس مجوز و ضوابط و مقررات بانک مرکزی مجاز است. ضمناً بانک مرکزی به عنوان مقام ناظر بر موسسات اعتباری و تعاونی‌های اعتبار، شرکتهای لیزینگ، صرافی‌ها و صندوق‌های قرض‌الحسنه، بر چگونگی فعالیت آنها و نیز حسن اجرای مقررات ابلاغی به آنها نظارت می‌نماید.

تبصره ۵- کلیه تسهیلات اعطایی بیش از مبلغ ۸ میلیارد ریال در مورد اشخاص حقیقی و ۱۶ میلیارد ریال در مورد اشخاص حقوقی موضوع این ماده باید در مقابل ارایه صورتهای مالی حسابرسی شده و اظهارنامه مالیاتی صورت گیرد.

فصل پنجم: بانکداری الکترونیک و نظام‌های پرداخت

ماده ۱۹- موسسات اعتباری موظفند در سال ۱۳۸۹ در چارچوب گسترش بانکداری الکترونیک نسبت به تحقق اهداف و شرایط اعلامی از سوی بانک مرکزی مبنی بر تکمیل شبکه خطوط ارتباطی، سامانه و خطوط پشتیبان، عملیاتی نمودن بانکداری متمرکز و جامع (Core Banking)، بکارگیری اتاق پایاپای الکترونیک اوراق و اسناد مالی، توسعه ابزارهای نوین، اعمال دستورالعمل امنیت بانکداری الکترونیکی، تکمیل بانکهای اطلاعاتی خود و ارسال اطلاعات مورد نیاز بانک مرکزی به صورت آنی و برخط اقدام نمایند. همچنین موسسات اعتباری موظفند مقررات مربوط به شماره ملی، کد پستی، شناسه ملی و شماره اختصاصی اشخاص حقوقی و اشخاص خارجی را حداکثر در نیمه اول سال ۱۳۸۹ به طور کامل عملیاتی نمایند.

فصل ششم: سایر

ماده ۲۰- بانک مرکزی با همکاری وزارت امور اقتصادی و دارایی تمهیدات لازم برای بیمه سپرده‌های کوچک را فراهم خواهد نمود.

ماده ۲۱- موسسات اعتباری موظفند در سال ۱۳۸۹ مقررات مربوط به مبارزه با پولشویی و مبارزه با تامین مالی تروریسم را به طور کامل برابر زمان بندی اعلامی اجرا نمایند.